

ICOMOS Sveriges styrelses reserapport från General Assembly i Sydney 2023

31 Augusti - 9 September 2023

Styrelsen för ICOMOS Sverige deltog i Sydney med 7 deltagare. Endast en styrelsemedlem avstod från att resa. Medresenärer var: Ulrika Mebus, Malin Myrin, Lena Palmqvist, Marcus Bengtsson, Leena Seim Lepik, Lenore Weibull och Kersti Berggren.

Resestipendier stöttade också deltagande från följande medlemmar i ICOMOS Sverige: Tina Wik, Henrik Nerlund, Cornelius Holtorf samt Christer Gustafsson.

Det totala antalet deltagare på konferensen var över 1600 och programmet var mycket fylligt. Utöver generalförsamlingen samlades också de olika regionala grupperna, nationella, vetenskapliga och rådgivande kommittéer samt arbetsgrupper och under fem dagar bjöds ett stort antal experter in att tala vid ett vetenskapligt symposium i flera parallella seminarier.

Avsändare av denna rapport är styrelsen för ICOMOS Sverige. Styrelsen hade inte möjlighet att närvara vid alla möten och seminarier, men har här sammanställt korta anteckningar för att fånga de huvudsakliga teman och fokus som kan inspirera och vägleda det fortsatta arbetet i Sverige. Länkar bifogas till de rapporter som skickats in av mottagarna till resestipendier.

Den officiella hemsidan för evenemanget med bilder och program finns här <https://icomosga2023.org/>.

ICOMOS General Assembly

ICOMOS international board (2023-2026)

Efter omröstning består den internationella styrelsen av:

President

Teresa Patricio (Belgium)

Secretary General

Jurn Buisman (Netherlands)

Treasurer General

Cyrill Von Planta (Austria)

Vice Presidents

Riin Alatalu (Estonia)

Leonardo Castriota (Brazil)

Chilangwa Chaiwa (Zambia)

HRH Dana Firas (Jordan)

Susan McIntyre-Tamwoy (Australia)

Members of the Board

Olufemi Adetunji (Nigeria)

Adriana Careaga (Uruguay)

Doo-Won Cho (Republic of Korea)
Andreas Georgopoulos (Greece)
Zeynep Gül Ünal (Türkiye)
Marianne Knutsen (Norway)
Celia Martínez Yáñez (Spain)
Takeyuki Okubo (Japan)
Mariana Pereira (Portugal)
Nupur Prothi (India)
Monica Rhodes (United States)
Gráinne Shaffrey (Ireland)

Advisory Committee (2023-2026)

Efter omröstning består kommittéen av:

President of the Advisory Committee
Ishanlosen Odiaua (Nigeria)

Vice President of the Advisory Committee
Sheridan Burke (Australia)

Honorary Presidents
Gustavo Araoz (USA) and Toshiyuki Kono (Japan)

Resolutioner

Ett antal resolutioner röstades fram. Sammantaget kan sägas att de reglerar vilka fokusområden ICOMOS kommer att ha framöver. Fokusområden och särskilda satsningar för ICOMOS inför nästa treårsperiod:

- Medlemsfrågor/medlemsutveckling: fokus på att säkra organisationen, tillväxt och återväxt samt plan för succession gällande nyckelroller i styrelser och kommittéer. Här behöver valberedningen involveras.
- Rättigheter, delaktighet och inkludering: fokus på minoriteter (inklusive ursprungsbefolkning), postkolonialism, migration samt genusfrågor.
- Riskhantering och beredskapsfrågor: fokus på både klimat och konflikt (krig) samt återhämtning/återuppbyggnad efter katastrofer.
- Klimat- och hållbarhetsfrågor: kopplat till Agenda 2030, resiliens och adaption etc.
- Autenticitet och "Journeys to authenticity": fokus på autenticitetsbegreppet. Relevanta dokument och konventioner kommer att uppmärksammas, flera jubileer kommer att hållas under de närmaste åren. Haagkonventionen 70 år, Venedigdokumentet 60 år, Naradokumentet 30 år, Burradokumentet (45 år, inget särskilt jubileum men nämndes ändå i detta sammanhang)

Det finns en problematik med dålig svarsfrekvens på frågor från Evaluation Unit och alla nationalkommittéer uppmanades att respondera.

Advisory Committee meeting

Advisory Committee (ADCOM) är ICOMOS rådgivande kommitté. Den består av ordförandena för de nationella kommittéerna respektive de internationella vetenskapliga kommittéerna. Dess funktion är att ge råd till ICOMOS styrelse och att ge förslag och rekommendationer om den treåriga verksamhetsplanens prioritering och inriktning. Informationsförmedling till de nationella och internationella vetenskapliga kommittéerna är en del av arbetet.

är expert på ICOMOS stadgar. Kommittén övervakar så att administrationen går rätt till. En handbok ska komma ut om stadgar, rutiner och förfarande.

Höjda avgifter för medlemmar fastän arbetet är ideellt, blir problematiskt. Diskuterades huruvida IUCN tar betalt för sina arbeten.

ICOMOS arbetar fram en ny design. Denna bör genomsyra även ICOMOS Sveriges profil.

Nationella stadgar ska motsvara de internationella stadgarna. Detta rapporteras i den årliga rapporten, vissa kommittéer har oförändrade stadgar sedan de grundades.

Blue Shield: 30 befintliga NC, 8 på gång. 2024 ska Haag-konventionen fylla 70 år. Ska firas. Presentation av Michal Wosinski

Europe Group meeting

Fokusområden för den europeiska gruppen:

- Energieffektiviseringsdirektivet (EU) kopplat till kulturmiljö: hur hanteras det på bästa sätt, visa på goda exempel, vilka miljöer ska undantas.
- Världsarv: nationella kommittéernas ansvar att föreslå experter för evalueringar, att snabbt kunna svara på frågor om de nationella världsarven, kommittéernas behov av att hålla sig uppdaterade, bistå vid monitorering och rapportering etc.
- Ekonomisk hållbarhet: frågan om huruvida vi behöver ta betalt för Field work diskuterades, en fråga som uppstått vid flera tillfällen under GA.
- Ukraina: fortsatt stöd och akut hjälp, gemensamt projekt med ICCROM pågår, plan och beredskap för återuppbyggnad efter kriget.

Nästa Europe Group meeting beslutades genomföras i Sverige på Gotland sen vår / tidig sommar 2024.

National Committees meeting

Detta möte är för de nationella komitéerna (NC) där respektive lands ordförande har rösträtt. Alla medlemmar är internationella medlemmar i första hand men de flesta länderna har sin egen administration och rapporterar mot det internationella. NC kan genomföra egna, interna evenemang men ska inte uttala sig för ICOMOS Internationals räkning.

Scientific Council meeting

Scientific Council består av ordförandena i de internationella vetenskapliga kommittéerna. Scientific Council samordnar arbetet inom dessa kommittéer och implementeringen av the Triennial Scientific Plan, samt är rådgivande organ i första skedet för AdCom och i nästa steg för styrelsen (ICOMOS Board).

Sheridan Burke, ordförande i Scientific Council, Christer Gustafsson och William Megarry presenterade 2021 Triennial Scientific Plan (TSP) 2021-2024 – *Cultural Heritage and Climate Action*. Klimatfrågan var en central fråga även vid årets GA-möte.

The Scientific Council rekommenderade AdCom och the Board att anta det föreslagna temat för den nya Triennial Scientific Plan (TSP) 2024-2027: *Safeguarding Cultural Heritage from Disasters and Conflicts Preparedness, Response and Recovery*.

Andra frågor som behandlades vid årets Scientific Council-möte var:

- En rekommendation att bilda en ny vetenskaplig kommitté, ISC - Aerospace Heritage.
- Ett dokument som lyftes fram var *the Twentieth Century Historic Thematic Framework*, för att vidga begreppet, förståelsen och urvalet och att identifiera och värdera 1900-talets kulturarv, inkluderande nomineringar till Världsarvslistan. Mötet godkände rekommendationerna med undantag av nomineringar till Världsarven.
- *Arbetsgruppen för Revision of Eger Xi'an Principles* (om de internationella vetenskapliga kommittéerna) rekommenderade AdCom att uppdraget även skulle omfatta en översyn av *Dubrovnik Valletta Principles* (2011) (om nationalkommittéerna). Gruppen är ett samarbete mellan the Board och AdCom.

Nils Ahlberg, tidigare ordförande i ICOMOS Sverige och medlem av ICOMOS Board, har lett arbetet. Frågor han drivit är bland annat att den nya versionen ska kallas *Principles for the International Scientific Committees of ICOMOS* och vara skriven på ett enkelt och tydligt språk som undviker mängden av förkortningar. Texten bör omstruktureras för att stämma bättre med andra styrdokument och ge en samlad information om regelsystemen, med hänvisningar till bestämmelser i stadgarna och Rules of Procedure, grafisk form och nomenklatur ska vara enhetlig – allt för att underlätta för enskilda medlemmar och nationalkommittéernas styrelser.

Arbetet inom de olika kommittéerna behandlades under mötet (för mer information hänvisas till varje kommitté, <https://icomos.se/internationella-kommitteer/>), bland annat ICICH (International Committee on Intangible Cultural Heritage), CIF (International Committee on Training) Principles for Capacity Building through Education and Training, CIPA (International Committee on Heritage Documentation), IIWC (International Committee on Wood), PRERICO (International Committee on Places of Religion and Ritual), ICORP (International Committee on Risk Preparedness). Guidelines on the Protecting of Built, Landscape and Cultural Heritage from Fire. ISCEAH (International Committee on Earthen

Architectural Heritage). Charter for Earthen Architectural Heritage. Kommittén för Water and Heritage konsoliderar sitt arbete. Kommittén för Mural Painting rekonstruerades 2022.

International Scientific Committees meetings

Flertalet internationella vetenskapliga kommittéer (ISC) hade inbokade möten i anslutning till GA mötet. Vid flera av dem närvarade både styrelsemedlemmar och andra medlemmar från Sverige. Via länkarna nedan nås rapporterna från de svenska deltagarna.

Lokal byggnadstradition (CIAV)

Lena Palmqvist

<https://icomos.se/lokal-byggnadstradition-ciav-pa-icomos-ga23/>

Religiösa och rituella platser (PRERICO)

Leena Seim Lepik

<https://icomos.se/religiosa-och-rituella-platser-prerico-pa-icomos-ga23/>

1900-talskommittén (ISC20C)

Henrik Nerlund

<https://icomos.se/20th-century-heritage-pa-icomos-ga23/>

Träkommittén (IIWC)

Tina Wik

<https://icomos.se/international-wood-committee-pa-icomos-ga23/>

Scientific Symposium

Det vetenskapliga symposiet inkluderade ett överbyggande tema (Heritage Changes), fyra vetenskapliga teman (Resilience, Responsibility, Rights och Relationships) samt fyra vetenskapliga program (Indigenous Heritage, Culture-Nature Journey, Heritage for Climate, Heritage as Sustainability och Digital Heritage).

Keynote speakers var HRH Princess Dana Firas från The Hashemite Kingdom of Jordan och Dr June Oscar AO, Aboriginal and Torres Strait Islander Social Justice Commissioner. Programmet inkluderade ett stort antal talare i flera parallella sessioner under fem dagar.

Flera seminarier under symposiet hade svenska organisatörer eller föreläsare. Läs mer om dem via länkarna nedan.

“Top-down-grassroots: People-based leadership for heritage management”

Christer Gustafsson

<https://icomos.se/people-based-heritage-management-report-from-icomos-ga23/>

“What does it mean to manage heritage for the future? How will heritage (have to) change?”

Cornelius Holtorf

<https://icomos.se/reserapport-icomos-ga23/>

Kulturarvsfrågor i Australien

Programmet i Australien berörde det minnesvärda, men också i högsta grad det som är smärtsamt och svårt och som påminner om det värsta i vår gemensamma historia. Kulturarvet tillmättes en stark kraft i förändringen mot en bättre framtid.

Genomgående teman för konferensen var Shared Cultures, Shared Heritage och Shared Responsibility. Ursprungsbefolkningarna lyftes mycket tydligt och bra fram såväl i de inledande plenar-presentationerna som i flera av sessionerna. Det vetenskapliga programmet *Indigenous Heritage* pågick under tre av dagarna, tisdag, onsdag och torsdag. Ett anknytande tema var Rights for ALL. De aboriginska exemplen övervägde under de tre dagarna, men exempel från Sydamerika och Asien fanns också med.

Ett så kallat rundabordssamtal 6 september med temat "Pacific Voices – ICOMOS Pacific Heritage Charter", presenterade arbetet med att ta fram ett Pacific Heritage Charter. Samtliga ögrupper i The Pacific/Stilla havet/Oceanien har en lång historia tillbaka i förhistorisk tid, men ännu tyvärr med få världsarv. Kärnan i detta arbete innebär att synliggöra vad som representerar kulturarvet i flera av dessa områden och ögrupper. Nature – Culture skall ses som ett sammanhållet tema och begreppet intangible (immateriell) bör bytas ut mot "living heritage".

I ytterligare ett rundabordssamtal med temat "The Australian Heritage Movement. Change and Continuity", lyftes begreppet "Everyday Heritage" och hur de digitaliserade arkiven har möjliggjort för många befolkningsgrupper att återskapa sin historia.

Chrissy Grant resonerade i ett föredrag kring Sites of Conscience, kulturarvsplatser som förknippas med storskaliga övergrepp på mänskliga rättigheter riktade mot ursprungsbefolkningar. Det var uppenbart under ICOMOS GA att det för Australien som värdland var angeläget att kunna framhålla det omfattande arbete som pågår med att uppmärksamma, lyfta fram och i någon mån repatriera aboriginskt och Torres Strait Islanders kultur och kulturarv.

Ett genomgående tema i de australiska exemplen var att uppmärksammandet av ursprungsbefolkningarnas kulturarv skulle fungera som del av en helande process. Föredragen och berättelserna kombinerade vittnesmål från händelser i det förflutna som drabbat de aboriginska grupperna, och de arbeten med kulturarvet som nu pågår. På morgonen den 4 september genomfördes en rökceremoni för konferensens alla deltagare i Darling Harbor, utanför Convention Center. Elden symboliserar en reningsceremoni i livets början, för det nyfödda barnet och under det fortsatta livet.

Exempel lyftes på samarbeten mellan aboriginska grupper och de offentliga myndigheterna när man arbetar med förvaltningsplaner och bevarandeplaner. Det kan gälla världsarv som helt eller delvis baseras på den aboriginska kulturen, eller landskap med nationellt eller regionalt skydd.

Andra exempel var platser och byggnader som fungerat som tvångsinternat för aboriginska barn ur The Stolen Generation. Arkitekten Alan Croker som på tisdagens morgon genomförde en fantastisk tur genom Sydney Opera House, visade sig vara arkitekten bakom den kommande bevarandeplanen för Kinchela Aboriginal Boys Training Home.

Av Australiens tjugo världsarv (4 kultur, 15 natur, 1 mixed) har tre OUV som uttalat har med det koloniala arvet att göra. Elva exempel av det tusentalet fångkolonier som upprättades och tillhandahöll basen av Australiens arbetskraft i gruvor, lantbruk och hushåll är inskrivna på världsarvslistan. Även aboriginer förvarades på anstalterna, även om historieskrivningen i regel håller sig till de fångar som sändes från Storbritannien.

Ett av världsarven, Budj Bim Cultural Landscape, baserar sina OUV helt från den aboriginska kulturen. I beskrivningen av det mixade världsarvet Kakadu National Park, känt för sina grottmålningar, framhålls att området varit bebott sedan mer än 40 000 år.

Deltagare i ICOMOS GA erbjöds en utflykt till världsarvet Greater Blue Mountain Area, där kulturarvet efter de aboriginska grupperna inte togs med i OUV, vilket tydligt fortfarande upprörde Richard Mckay, ICOMOS Australien. På Gully Aboriginal Place, Katoomba i Blue Mountains hade det funnits en missionsstation som hyste aboriginska flickor, i likhet med så många andra platser som tvångsomhändertog aboriginska barn. Guiderna på plats talade dock väl om den tidigare missionsstationen. Den aboriginska gruppen tvångsflyttades från området när en racerbana anlades 1957. Som ett minnesmonument över den aboriginska bosättningen har det anlagts ett promenadstråk genom området, längs vilken foton med text berättar historien om människorna och platsen. Minnesplatsen hade utarbetats i samarbete med den aboriginska grupp som tidigare bott på platsen och kommunen.

Heritage exposition och posters

I posterutställningen fanns bidrag från flertalet nationella kommittéer och även de internationella vetenskapliga kommittéer som inte hade möten i anslutning till GA mötet, presenterade sin verksamhet i posterutställningen.

ICOMOS Sverige hade tagit fram en poster på temat Lapponia och samisk kultur i egenskap av Sveriges enda mixade världsarv med både kultur och natur. Världsarvet innefattar 4 nationalparker (Stora Sjöfallet, Sarek, Padjelanta och Muddus) och 2 naturreservat

(Sjaunja och Stubbá). På postern fanns en bild på berget Litnok som är ett uråldrigt samiskt ord för berguv.

Sociala arrangemang

GA konferensens högtidliga invigning ägde rum på Sydney operan 3 september. Genomgående teman för konferensen var Shared Cultures, Shared Heritage och Shared Responsibility. Ursprungsbefolkningen lyftes mycket tydligt och bra fram såväl i de inledande plenarpresentationerna som i flera av sessionerna. På morgonen 4 september deltog vi alla i en rökceremoni i Darling Harbor, utanför Convention Center. Elden symboliserar en reningsceremoni i livets början, för det nyfödda barnet och under det fortsatta livet.

ICOMOS Sverige anordnade två sociala sammankomster under konferensveckan, en som samlade de svenska deltagarna och en för alla nordiska och baltiska deltagare. Den senare hade också två hedersgäster: Nupur Prothi, boende i Stockholm, och HRH Princess Dana Firas från Jordan, som har en svensk släkting. Sammankomsterna var mycket uppskattade och bidrog till gemenskap och utveckling av professionella nätverk för alla som deltog.

Youth forum

Programmet inkluderade ett särskilt arrangemang för Emerging Professionals att nätverka och diskutera aktuella frågor. Temat var Stain, Grain, Re-Frame och kopplade till motståndskraft, ansvar och rättigheter, klimat och hållbarhetsfrågor samt digitalisering. Tyvärr hade ingen av ICOMOS Sveriges styrelsemedlemmar möjlighet att delta.